

TOBB TÜRKİYE YAZILIM MECLİSİ TEKNOPARKLAR, AR-GE ve TASARIM MERKEZLERİ UZAKTAN ÇALIŞMA DESTEKLERİ YAZILIM SEKTÖRÜ RAPORU 21.03.2022

İÇİNDEKİLER

TEKNOPARKLAR, AR-GE VE TASARIM MERKEZLERİ UZAKTAN ÇALIŞMA DESTEKLERİ YAZILIM SEKTÖRÜ RAPORU	2
SORUN	2
AÇIKLAMALAR	2
GEREKÇELER	4
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	5
İLGİLİ YASALAR VE MEVZUATLAR	6
İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLAR	6

TEKNOPARKLAR, AR-GE ve TASARIM MERKEZLERİ UZAKTAN ÇALIŞMA DESTEKLERİ YAZILIM SEKTÖRÜ RAPORU

SORUN

Teknoparklar, Ar-Ge ve Tasarım Merkezleri'nde uzaktan çalışanlara yönelik çalışma süresi uygulamaları ile ilgili yaşanan sorunlar

AÇIKLAMALAR

Ülkemizi de etkisi altına alan Covid-19 pandemisi sebebiyle, 2020 yılının Nisan ayından 2021 yılının Ekim ayına kadar, Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde faaliyet gösteren girişimci firmalar ile, Ar-Ge ve Tasarım Merkezleri'nde görev alan personelin bölge/merkez dışında geçirdiği çalışma süreleri destek ve teşvikler kapsamında değerlendirilmiştir.

03.02.2021 tarihli 7263 sayılı Kanun ile 5746 sayılı Kanun ve 4691 sayılı Kanun'da yapılan değişiklik ile, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinde yapılan uzaktan Ar-Ge / Tasarım çalışmalarının belirli bir oranda destek ve teşviklere konu edilmesi mümkün hale gelmiştir.

Bu uygulama ile, teknoloji firmaları gerekli altyapı hazırlıklarını tamamlayarak dünya genelinde özellikle yazılım sektöründe artmakta olan uzaktan çalışma prensibini deneyimlemiştir.

"MADDE 20 – 26/6/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununun geçici 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasının beşinci cümlesinde yer alan "istisna" ibaresi "teşvik" şeklinde, altıncı cümlesinde yer alan "bu istisnadan faydalanamaz" ibaresi "için bu teşvikten faydalanılamaz" şeklinde, yedinci cümlesinde yer alan "istisnasından" ibaresi "stopajı teşvikinden" şeklinde değiştirilmiş ve fıkranın dokuzuncu ve onuncu cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Buna ilave olarak gelir vergisi stopajı teşviki kapsamında Bölgede çalışan personelin toplam sayısının veya teşvike konu edilen toplam çalışma sürelerinin yüzde yirmisini aşmamak kaydıyla bu fıkrafta belirtilen durumlar haricinde Bölge dışında geçirilen süreler de gelir vergisi stopajı teşviki kapsamında değerlendirilir. Cumhurbaşkanı, yüzde yirmi olarak belirlenen bu oranı belirleyeceği bölgesel ve/veya sektörel alanlarda yüzde yetmiş beşe kadar artırmaya veya tekrar kanuni oranına kadar indirmeye yetkilidir."

Yayınlanan kararda lokasyonlarda fiilen bulunmaksızın minimum %20 desteğe tabi olunacağı, bu oranın %75'e kadar artırılmasının da Cumhurbaşkanı tarafından verilebileceği, sonrasında 16 Ekim 2021 tarihinde yayınlanan 4625 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Teknoparklarda "Dışarıda Geçirilen Süreler" oranının 31.12.2022 tarihine kadar toplam çalışma süresinin %50'si olarak belirtilmesi, ancak uygulama esaslarının yayınlanmamış olması Teknopark yönetimlerinin farklı uygulama kararları alması ile düzensiz bir hale gelmiştir.

Mevcut taslak olarak yayınlanan 5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun Genel Tebliği'nden önce aradaki 5 aylık dönemde Teknoera portalinde yer alan teknoparklar ofise fiziki olarak gelmeden %50 teşvikten faydalandırırken, Sektörsoft'ta yer alan teknoparklar ofislere fiziki olarak gelmeden teşviklerden faydalanamayacak şekilde portallerini dizayn etmişlerdir.

Ofise gelmeden %50 teşvik veren teknoparklar:

Ofise Gelmeyi zorunlu tutan teknoparklar:

İçinde bulunduğumuz dönemde teknolojik imkanlar ve çalışma metodolojileri özellikle teknoloji/yazılım sektöründe çalışan kişilerin tüm işlerini zaman ve mekan bağımsız yapmalarına imkan sağlamaktadır. Kanuna farklı bir yorum getirerek mevcut teşvik uygulamalarında fiziki olarak ofise gelme zorunluluğunun getirilmesi istihdam, çalışan maliyetleri, iş gücü sirkülasyonu, ihracat odağında global rekabet vb. konularda sektör şirketlerini son derece olumsuz etkilemektedir.

Pandemi dönemi ile birlikte lokasyon bağımsız çalışma imkanının sağlanması büyük şehirler dışındaki şehirlerde istihdamın artmasına olanak sağlamıştır. Özellikle yazılım şirketleri uzaktan çalışmaya adapte olarak farklı şehirlerden istihdamı artırarak yeni dönem planlarını uzaktan çalışmaya göre kurmaya başlamıştı. Bunun yanında mevcut çalışanlar da uzaktan çalışma kararı ile şehir dışına/memleketlerine yerleşme eğilimi göstermişlerdir.

Farklı şirketlerde çalışanlara uygulanan anketlerde çalışanlar uzaktan çalışmanın devamlılığı yönünde talep bildirmekte olup günümüz şartlarıca ofislerde bulunma zorunluluğu ile birlikte lokasyonlara çağrılan personelde istifaların arttığı görülmektedir. Bu anketlerde personelin büyük bir kısmı uzaktan çalışma döneminde kendisini daha rahat, güvenli ve verimli olarak nitelendirmiştir. Ayrıca covid-19 salgını devam ettiğinden ofis ortamında temasın daha yoğun olması sebebiyle çalışanların sağlık durumu da risk altına girmektedir.

Yurtdışı şirketlerinin özellikle ülkemizdeki mühendisleri hedef alan döviz kuru avantajı ile yaptıkları teklifler de iş gücünü ve sektör ihracat hedeflerini büyük riske sokmaktadır. Yetişmiş yazılımcı mühendis işgücümüzün “Yerinde Çalışma Zorunluluğu” ile Avrupa ve Amerika firmalarına uzaktan çalışma yöntemleri nedeni ile kaybetmekte olduğumuz şu günlerde, Teknoparkların konusunda farklı uygulamalara yönelmeleri sektörümüzü zor durumda bırakmaktadır.

Bu nedenler ile 16 Ekim 2021 tarihinde yayınlanan 4625 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Teknoparklarda “Dışarıda Geçirilen Süreler” oranının %50 olarak 31.12.2022 tarihine uzatılma kararının uygulama esasında lokasyon bağımsız çalışmaya teşvik olarak alınması sektör için kritik bir hale gelmiştir.

Yazılım sektörü uzaktan çalışmaya en uygun sektörlerden biri olarak pandemi başından itibaren hızla uzaktan çalışmaya geçmiş ve 19 ay boyunca da hizmet ve geliştirmelere kesintisiz olarak devam edilmiştir. Durum bu iken belirli bir oranda (2022 sonuna kadar %50) ofislere dönme zorunluluğu

sektörümüzde çalışan personelin TGB, Ar-Ge ve Tasarım Merkezleri dışında tam uzaktan çalışma modellerine kaymasını hızlandırmaktadır. Özellikle yurt dışı firmaların döviz avantajını da kullanarak yetişmiş yazılım personelinin yoğun bir şekilde istihdam etmeye başlaması da bu geçişi hızlandırmaktadır. Bu personel grubu için ülkeler arası sınırlar uzaktan çalışma ile birlikte incelmıştır. Döviz karşısında yerli firmalarımızın yabancı firmalar ile rekabet etme şansı kalmadığından beyin göçünün hızlanarak devam etmesinin önüne geçilememektedir. Bu göçün durdurulmaması da yavaşlatılması için yerinde çalışma zorunluluğunun esnetilmemesi sektörümüzü zor durumda bırakmaktadır.

Yurt dışı firmaların yanı sıra, yurt içinde bulunan TGB ve Ar-Ge Merkezi olmayan ve dolayısı ile yerinde çalışma zorunluluğu bulunmayan firmalar da, nitelikli personel istihdamının oldukça zor olduğu yazılım sektöründe çalışan personeller tarafından, sadece uzaktan çalışma avantajı sebebiyle, tercih edilmeye başlanmıştır. Hem yurt içi hem de yurt dışı firmalara uzaktan çalışma gerekçesi ile giden yazılım personelleri, TGB ve Ar-Ge Merkezleri'nde devam eden kritik projelerin sürekliliği ve iş planından sapma açısından risklere sebebiyet vermektedir. TGB ve Ar-Ge Merkezleri'nde yürütülen projelerin devamlılığı için, mevcut personelin korunması büyük önem arz etmektedir. Yazılım sektörü çalışanlarının, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de, yeni iş fırsatlarına erişim kolaylıkları bulunması, mevcut işlerinden kolay ayrılma kararını da beraberinde getirebilmektedir. Bu sebeple, uzaktan çalışma esnekliğinin, firmalar arası istihdam rekabetinde ayırt edici bir avantaj olmaktan çıkarılması gerekmektedir.

Aynı zamanda uzaktan çalışmanın bir "verimlilik kaybı" olmadığı, tam tersine odaklı ve kesintisiz çalışma gerektiren belirli görevlerde verimliliği arttırdığı fiilen yaşadığımız süreçte gözlenmiştir. Genel olarak şehirlerden uzakta bulunan Teknoparklara ulaşım için yolda geçirilen zaman nitelikli personel için bugün geldiğimiz noktada caydırıcı olmaktadır.

Nitelikli yazılım çalışanı ihtiyacının 81 ilimizden de karşılanabilmesi sektörümüz için çok büyük önem teşkil etmektedir. Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi'nin "Yetenek Her Yerde" projesi kapsamında ülkemizin bir çok şehrinde fuarlara katılarak, potansiyel çalışanlarımızı istihdam etme amacındayız. Uzaktan çalışma desteklediği takdirde ziyaret ettiğimiz şehirlerde istihdam ettiğimiz kişilerin şehir değiştirmesine gerek kalmayacak ve verimli bir şekilde çalışmalarına imkan yaratacak teknolojik altyapıya sahip bir sektördeyiz.

Yazılım sektörü çalışanları yaptıkları işi istedikleri yerden yapabildiklerini bildikleri için ofise gelme zorunluluğu olan şirketleri tercih etmemektedir. Bu durum TGB'ler, Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinde bulunan yazılım ve Ar-Ge, Tasarım projelerinde yazılımcı çalıştıran tüm firmaların istihdam imkanlarını neredeyse imkansız bir duruma yöneltmektedir.

GEREKÇELER

- Uluslararası firmaların uzun süredir deneyimlemekte olduğu ve standartları belirlenmiş olan uzaktan çalışma fırsatı sağlaması, yetişmiş iş gücü istihdamında zorluğa yol açmaktadır.
- Tam zamanlı uzaktan çalışma modeline geçilmesinin özellikle Anadolu'nun küçük şehirlerinde yaşayan yetkin Ar-Ge insan kaynağının sektöre kazandırılmasına katkı sağlayacağını düşünmekteyiz. Bu durumdaki kaynaklar için uzaktan çalışma sağlayan yurtdışı firmaları öncelikli seçenek olarak görülmektedir.
- Uzaktan çalışma modeli uygulanamayan TGB, Ar-Ge Merkezlerinde yaşanan personel kayıpları, bu şirketlerde yürütülen kritik projelerin ilerleyişinde riskli durumlara sebep olabilmektedir. Nitelikli ve yetişmiş personel sürekliliğini sağlamak konusunda, yurt içi ve yurt dışı firmalarla istihdam rekabeti yaşanan yazılım sektöründe, TGB ve Ar-Ge Merkezi firmalarının bu rekabetteki dezavantajlı durumunun ortadan kaldırılması, %100 uzaktan çalışma olanağının sağlanması ile

mümkün olabilecektir. Bu sayede TGB ve Ar-Ge Merkezleri'nde yürütülen kritik projelerin sürekliliği sağlanmış olacaktır.

- Yazılım sektöründe Ar-Ge faaliyetleri yürüten şirketler için, Ar-Ge faaliyetlerinin uzaktan yürütülebilir olması ve dünyadaki uygulamalara benzer olarak yazılımcı personelin her yerden ve her saatte çalışabilir olması sebebiyle bilişim sektöründe uzaktan Ar-Ge faaliyeti yürütülmesinin mümkün olduğu ve uzaktan çalışmaya ilişkin şirket içi takip sistemlerinin iyi kurulması ile birlikte bu uzaktan çalışmaların da destek ve teşviklerden yararlandırılması ile faaliyetlerin ivme kazandırması söz konusu olacaktır.
- Dünya geneli ve ülkemize ilişkin istatistiklerde ortaya konan ihtiyaç ile Türkiye'de yazılım teknolojileri alanında yeterli sayıda iş gücünün bulunmadığı, bu nedenle uzaktan çalışma yoluyla istihdamın elzem olduğu değerlendirilmektedir.
- Yurtdışında yerleşik bir firmanın yurtdışındaki işler için Türkiye'den anlaşılıp çalıştıracağı kişilerdeki vergi muafiyeti, yurtiçinde yerleşik ihracat yapan firmalarımız için ciddi fırsat eşitsizliği oluşturmaktadır. Türkiye'de ki firmaların desteklenmesi teknoloji firmalarımızın da önünü açacaktır.
- Temel olarak yazılım alanında çalışan ekiplerde lokasyon zorunluluğu olmadığı gibi herkesin büyük şehirlerde olması gerekmemektedir.
- Ciddi bir ihracat potansiyeli olan yazılım sektöründe teşvik uygulamalarının zorlayıcı, karmaşık ve uzaktan çalışmayı desteklemeyen yaklaşımı sebebiyle sektörde global seviyede rekabet eden şirketlere artan maliyetler getirmektedir.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Çözüm önerilerimiz, yazılım sektöründe faaliyet gösteren firmalar ve sivil toplum kuruluşlarından alınarak sektörümüz tarafından ortak görüş ve öneriler olarak benimsenmiştir.

Yazılım sektörümüzün dinamik yapısını, gelişimini, yerli/millî üretimini, ihracatını, istihdamı etkileyecek konulara yönelik mevzuat çalışmalarında, yazılım sektörü adına Yazılım Meclisimizden görüş alışverişi yapılarak mevzuatların düzenlenmesini önermekteyiz.

Taslak olarak yayınlanan *5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun Genel Tebliği*'nde yayınlanan yerinde çalışmaya bağlı olarak verilen teşviklerden ziyade sektörü temsilen çözüm önerilerimiz aşağıdaki şekillerde iletilmiştir.

1. TGB, Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinde yer alan yazılım firmalarının teşviklerden faydalanması için dijitalleşen dünyada fiziki ofise gelme gün sayılarına değil, şirketlerin ürettikleri iş çıktılarına, ihracat rakamlarına, yetiştirdikleri yetkin Ar-Ge çalışanlarına, ürettikleri projelere göre değerlendirme yapılarak ve kontrol mekanizması kurularak uzaktan çalışma sisteminin tamamen desteklenmesi (%100)
2. %100 uzaktan çalışma sisteminin uygulanmadığı durumlarda, pandemi dönemi uygulamalarına benzer yerinde çalışma zorunluluğu olmadan sabit bir oranda uzaktan çalışmanın desteklenmesi (%50 - %75).
3. %50 olan Uzaktan Çalışma hakkını, belirlenen bölge ve sektörlerde %75'e kadar artırmak için Cumhurbaşkanı'na yetki verilmiştir. Cumhurbaşkanı bu yetkiyi kullandığında; 100 Ar-Ge çalışanı olan bir Ar-Ge Merkezi veya TGB Firmasında 75 çalışan ofise hiç gelmeden teşviklerden yararlanabilecektir. Kalan 25 çalışan ise bölgede geçirdiği süreler kadar teşviklerden faydalanabilecektir. Uzaktan çalışmanın tamamen desteklenmesi nihai talebimiz olmakla birlikte %75 oranının yürürlüğe girmesi bir nebze daha iyi olacaktır.
4. Taslak olarak yayınlanan *5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun Genel Tebliği*'nin yürürlüğe girmesi durumunda gelir vergisi ve SGK işveren payı teşviklerini kendisi karşılamak isteyen ve uzaktan çalışmaya devam etmek isteyen TGB firmalarının TGB portallarinde yerinde çalışan olmamasına rağmen Ar-Ge projelerini devam ettirebilmesi, kurumlar vergisi teşviğinin kesilmemesi ve KDV muafiyetinin devam etmesi.

İLGİLİ YASALAR ve MEVZUATLAR

İlgili Kanunlar, Çıkarılan Karamneler, Yürürlükteki Mevzuatlar, Yönetmelikler

- 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu
- 5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun
- 7263 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- 7346 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 20. ve 28. Maddesi 2021/4625 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı
- 17 Ekim 2021 tarihli 31631 sayılı Resmi Gazetede yer alan Cumhurbaşkanı Kararı (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/10/20211017-9.pdf>)
- 10/8/2016 Tarih ve 29797 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği (<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=22742&mevzuatTur=KurumVeKurulu sYonetmeli&mevzuatTertip=5>)
- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapan Yönetmeliklerin Yayımlandığı Resmî Gazeteler Tarih ve Sayıları (22/2/2018 - 30340, 24/12/2021 - 31699, 10/2/2022 - 31746)
- 10 Şubat 2022 tarihli 31746 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/02/20220210-3.htm>)

İLGİLİ KURUM ve KURULUŞLAR

Etkileyici/Düzenleyici Kurum ve Kuruluşlar

- T.C. Cumhurbaşkanlığı, Dijital Dönüşüm Ofisi
- T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğü
- T.C. Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı
- T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu
- Teknopark Yönetici Firmaları
- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Sivil Toplum Kuruluşları

Etkilenen Kuruluşlar

- Teknoloji Geliştirme Bölgesi Yönetici Şirketleri
- Teknoloji Bölgelerinde Faaliyet Gösteren Girişimci Firmalar
- Ar-Ge ve Tasarım Merkezleri